Pierre Dornonville de la Cours slægt

Temablad 2012

Jørgen Carl la Cour (1838-1898)

Jørgen Carl la Cour blev født på Skærsø på Djursland i 1838. Han var den ældste i en børneflok på 10 – 6 drenge og 4 piger – søn af Lauritz Ulrik la Cour og Ellen Kirstine la Cour (født Poulsen).

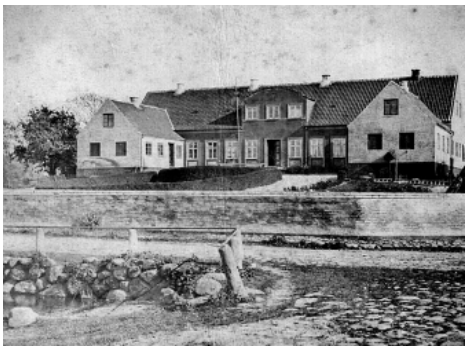

Barndommen forløb under lyse og lykkelige forhold i det gode, hyggelige hjem på Skærsø. Her var mange ting til at optage en livlig og interesseret dreng. Fra lille af var han kammerat med folkene på gården og færdedes med dem i marken. Han blev tidligt fortrolig med husdyrene, og han kendte snart hver enkelt af disse, navnlig hestene og køerne. Og der var de mange søskende, som han tumlede sig med i mark og skov og have.

Da han var 8 år gammel, kom han i skole hos en farbroder Peter la Cour, der havde oprettet en kostskole på det nærliggende Margrethelund. Her boede Jørgen og kom kun hjem til Skærsø om søndagen. Efter 2 års skolegang her kom han i Aarhus Realskole. Det var nemlig hans forældres bestemte ønske at give deres børn en god skoleundervisning — „det er en rigdom, som ingen kan tage fra dem", sagde deres fader. Men da det var svært at komme på en god skole på det øde Djursland, købte Lauritz Ulrik gården Jægergården ved Aarhus hvortil familien flyttede 1848, mens driften af Skærsø blev varetaget af en bestyrer.

Jørgen var ikke nogen flittig skoledreng. Han var sikkert ikke doven, men den regelbundne lektielæsning passede ham ikke. Han havde hovedet fuld af en masse interesser og indfald. I hjemmet hørte han om alle mulige politiske, sociale og kristelige emner, og hjemmet var præget af en stærk fædrelandsfølelse.

Det skal så siges, at det heller ikke var let at få en rolig skolegang i Aarhus på den tid. Danmark var i krig med Tyskland, og ved Aarhus lå der jævnlig troppestyrker, både fjendtlige og af vore egne, og større og mindre træfninger fandt jævnligt sted. En dag var Jørgen og hans far ved uforsigtighed kommet lige ind i skudlinjen og undgik kun ved et lykketræf at blive ramt af kuglerne. Sindene var både hos store og små selvfølgelig optaget af krigsbegivenhederne, og Jørgen var næppe den eneste skoledreng i Aarhus, der under disse forhold forsømte lektierne.

Selvom Jørgen havde mange andre ting i sit hoved end sine skolesager, og var med til adskillige spilopper og drengestreger, var der dog også adskillige fag i skolen, som må have interesseret ham. I 1851 fik han således det vidnesbyrd, at han var særdeles flink og flittig i regning, meget flittig og flink i fysik og naturhistorie. Mindre godt gik det i historie, dansk stil, aritmetik og geometri, engelsk og tysk.

Da Jørgen var 15 år gammel, kom han for første gang ud på en længere tur for at se sig om, idet han sammen med en skolekammerat tog på en 5 dages vandring fra Aarhus til Silkeborg og Viborg. Han fik et varigt indtryk af den ejendommelige natur, som disse egne frembyder og fik for første gang øjet op for Danmarks rige og vekslende natur.

Der var også kommet mere alvor i hans sind og mere grundighed i hans arbejde, og da han som 15-årig blev konfirmeret, havde han nået en modenhed, der var usædvanlig for hans alder. På det tidspunkt blev han overflyttet til latinskolen i Aarhus, fordi realskolen blev lukket på grund af kolera. I latinskolen gjorde han et godt og dygtigt arbejde og i 1854 tog han afgangseksamen fra skolen.

Allerede på det tidspunkt var hans mål var at uddanne sig inden for landbruget. Han ville dog ikke nøjes med at lære landbruget praktisk. Hans kundskabstrang var vakt, og særlig interesserede han sig for naturvidenskaberne. Dem ville han gerne lære mere om, særlig i de naturfag, der ligger til grund for landbruget, såsom fysik, kemi, geologi og botanik. Men der fandtes den gang ingen selvstændig videnskabelig landbrugslæreanstalt. Landbohøjskolen blev nemlig først oprettet i 1858.

Der var dog i 1849 blevet oprettet en landbrugsafdeling på Polyteknisk Læreranstalt. De unge landmænd kunne her deltage i undervisningen i naturfagene sammen med polyteknikerne, og modtog så undervisning i selve landbrugsfagene fra en landbrugslærer. Landbrugsforelæsningerne blev flittigt besøgt, et enkelt år nåede antallet af tilhørere op på 70. Men blandt disse var dog kun få kommende landmænd. Det var mest polyteknikere og landinspektører, der benyttede denne mulighed for at få Indblik i landbrugsspørgsmål.

I starten af 1855 – i en alder af 16 år – bestod Jørgen adgangseksamen til landbrugsafdelingen på Polyteknisk Læreranstalt. Og noget tyder på, at han på et meget tidligt tidspunkt har haft en bestemt tanke med sine studier. Kort efter, at han er kommet til København, endnu ikke 17 år gammel, skriver han i et brev til sine forældre, at han tænker på, at han måske i forening med nogle af sine brødre en gang skal købe en mindre landejendom og der oprette en skole for unge landmænd.

Blandt Jørgens studiekammerater fra læreanstalten kan nævnes Etatsråd P. B. Feilberg, der blev kendt for nogle store søudtørringsarbejder både i Danmark og Sverige, og som bl.a. i en lang årrække var inspektør over den udtørrede Søborg Sø i Nordsjælland. Han foretog også flere rejser til Island og Færøerne for at vejlede befolkningen i landbrugsspørgsmål. Jørgen og han tog i studietiden i en Pinseferie sammen på vandring gennem Nordsjælland, tog færgen over til Helsingborg og vandrede ud til Kullen og Høganæs.

I åndelig henseende sluttede han sig nær til Grundtvig, til hvem han altid var nøje knyttet. Grundtvigs hustru var Emilie Birkedal, Søster til Præsten Vilhelm Birkedal. I dette hjem fandt Jørgen sin kommende hustru, Frederik Barfods datter, Agate Johanne Gote Birkedal-Barfod, der dog – mens Jørgen studerede i København – kun var i 10-12 år gammel. Jørgen modtog i flere retninger livsvarig påvirkning hos familien Barfod. De varme følelser for fædreland og folk, som han bragte med sig hjemmefra, blev her yderligere næret. Her udviklede han sig til en lige så fuldblods skandinav som Barfod. Størst betydning havde måske Fru Emilie Barfod for ham, idet det væsentlig var gennem samtaler med og påvirkning fra hende, at hans kristelige liv klaredes og modnedes.

Efter endt eksamen i 1857 rejste Jørgen hjem til Skærsø, foreløbig for at lære praktisk landbrug. På dette område havde han endnu ikke de store erfaringer. Han havde hidtil ikke haft megen lejlighed til at udnytte sin far som læremester, da tiden jo hidtil hovedsagelig var gået med skolegang og studier. At han på dette område ikke var så velbevandret, havde han bl.a. opdaget ved udarbejdelsen af sine skriftlige eksamensopgaver ved Polyteknisk Læreranstalt, hvoraf en lød således: „Hvori ligger det ejendommelige ved det engelske Norfolkersystem [et bestemt sædskiftesystem], og hvorledes passer det for vore Forhold?", en anden hed: „De forskellige slags undergrundsplove, der bruges her i landet, og reglerne for deres anvendelse". Men værst var den tredje for et ungt menneske uden praktisk kendskab til landbrugsforhold: „Hvorledes sker malkekøernes vinterfodring hensigtsmæssigst på vore større gårde?"

Jørgen var klar over, at hvad enten han skulle være praktisk landmand, eller det lykkedes ham at få oprettet en skole for unge landmænd, så var hans boglige kundskaber og hans indsigt i naturvidenskaberne ikke tilstrækkelige. Derfor tog han nu hjem til sin far og blev „Landvæsenselev". Og et bedre lærested kunne han ikke komme til: Lauritz Ulrik var en meget dygtig landmand med god forståelse af bedriften og med et praktisk blik for, hvordan alt skulle tages. En mand der på en fornuftig og besindig måde afprøvede nye ting, han hørte om, uden dog at forkaste det gamle, før det nye havde bestået sin prøve. Dette havde han bl.a. vist ved sin genopretning af bedriften på Skærsø, der var meget misligholdt da Lauritz Ulrik overtog den i 1825. Lauritz Ulrik var også en mand, der foregik sine medarbejdere med det bedste eksempel både med hensyn til at tage del i arbejdet overalt, tidlig og sent, og ved en venlig og hensynsfuld behandling af alle gårdens folk.

Men hans ophold i hjemmet kom ikke til at vare længe. Allerede året efter i 1858 blev Landbohøjskolen („Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole") oprettet, og her skulle der ansættes en assistent ved landbrugsafdelingen. Denne stilling søgte Jørgen og fik den.

Jørgen blev hurtigt fuldt optaget i sin nye stilling, dels af arbejde, der påhvilede ham, dels af at give timeundervisning for eleverne. Desuden kom han nu i forbindelse med Landhusholdningsselskabet. Professor Jørgensen fra Landbohøjskolen opfordrede ham i 1860 til at udarbejde en afhandling til det af selskabet udgivne „Tidsskrift for Landøkonomi". Jørgens første bidrag til handler om „Værdibestemmelsen af kunstige gødningssorter". Der var mest tale om en bearbejdelse af en engelsk artikel, men hans egne indledende bemærkninger viser et for den tid usædvanlig klart blik for landbrugets forhold, og et for hans alder - han var kun 22 år - sjældent herredømme over tankerne og sproget.

Til Landbohøjskolen hørte 35 tdr. land, hvoraf 20 tdr. land toges i brug til forsøgsmark. Jorden var imidlertid ikke straks egnet til dette brug – den led af stillestående vand og måtte derfor drænes. Den var også fuld af ukrudt, så den måtte gives en grundig brakbehandling, og endelig måtte den i nogen tid dyrkes med ensartede afgrøder og ens behandling og gødskning for at udjævne den uensartethed i jorden, der var en følge af meget uregelmæssig benyttelse i tidligere Tid. I de første år af 1860'erne blev marken taget i brug til sædskifteforsøg, gødningsforsøg, forsøg med forskellige kulturplanter, såtids- og dybdesåningsforsøg m. m. Disse forsøg blev hovedsageligt planlagt af Professor Jørgensen, men Jørgen havde dog også en stor andel deri, og dette var en god forskole for ham, i forhold til det arbejde han senere skulle påtage sig.

Så kom den tid, da Jørgen skulle være soldat. Hans far var villig til at leje en stillingsmand for ham – altså en 'afløser' der kunne tage soldatertjenesten på hans vegne – men Jørgen ville selv være soldat. Det var bl.a. hans bestemte ønske, hvad han også anså for sin pligt, at yde sit personlige bidrag til landets forsvar, hvis de truende krigsudsigter blev til virkelighed. Han fulgte sin fars råd om at søge om at blive uddannet som reserveofficer, og hans ansøgning herom blev bevilget. Han havde håbet, at han som soldat kunne blive i København og måske fortsætte noget af arbejdet på Landbohøjskolen, men dette lod sig ikke gøre. Han fik ordre til at møde på skolen for reserveofficerselever på Kronborg den 8. marts 1861.

Han havde glædet sig til soldaterlivet, idet han håbede, at dette ville give ham noget af den friskhed, munterhed og ungdommelighed tilbage, som han syntes, at han var ved at miste, pga. den i forhold til hans alder meget anstrengende virksomhed, som han efterhånden var kommet ind i på Landbohøjskolen. Men han blev skuffet. Soldaterlivet var ikke, som han havde forestillet sig det. Det var svært at finde gode kammerater, som han kunne have fælles interesser med. Der var alt for mange rå, letsindige og overfladiske unge mennesker. Det gjorde ham meget ked af det, at de unge, der skulle oplæres til i så tilfælde at skulle forsvare land og folk, besad så lidt alvor, og han længtes ofte tilbage til sit hjem, til sin gerning i København og til den familien Barfod, hvor han havde haft så meget Glæde. Der tog han også ind, så tit han kunne få tilladelse til at rejse til København.

I efteråret 1861 – i en alder af 23 – blev han reserveløjtnant og vendte derefter tilbage til sin stilling ved Landbohøjskolen. Men ved krigens udbrud i 1864 måtte han møde under fanen og han deltog med hæder i krigen. Efter at være vendt hjem indtrådte han igen i sin gamle stilling som assistent ved Landbohøjskolen. Der blev han indtil 1867, dog med længere afbrydelser, men han var nu klar over, at han, når muligheden bød sig, ville skabe sig en selvstændig virksomhed, og han rettede nu sin opmærksomhed på yderligere at forberede sig hertil.

Som fortalt var han allerede i sin tidligste ungdom optaget af tanken om engang at blive lærer for unge landmænd, og denne tanke var stadig levende hos ham, selv om han til tider også fik smag for andre områder, herunder landbrugskemisk og plantefysiologisk forskning. Men nu var han efterhånden blevet klar over, at det var på en skole for landboungdommen, han måtte søge sin livsgerning.

Der havde i en årrække bestået adskillige af de såkaldte „Bondehøjskoler". Disse svarede hverken til de senere folkehøjskoler eller landbrugsskoler. De var til en vis grad en sammenblanding af begge dele men savnede for de flestes vedkommende den ånd, der altid har givet den danske folkehøjskole sit særpræg. De var nærmest en slags „Fortsættelsesskoler" for den voksne ungdom, hvor der undervistes i de almindelige skolefag og enkelte naturfag, navnlig fysik og kemi, og hvor der oven i blev undervist i landbrug. Ofte deltog eleverne i det praktiske arbejde i den landbrugsbedrift, der som regel var knyttet til skolerne. Et eksempel på en sådan Bondehøjskole var Rødding Højskole. Den havde et lille stykke jord nær ved skolen, hvor der blev dyrket forskellige korn- og græsarter, hør-, humle- og havedyrkning. Dette var uden at være alt for pengeslugende en stor støtte for undervisningen.

Der er ikke tvivl om, at Jørgen syntes det var en god ide, hvis de samme principper var blevet lagt til grund for undervisningen ved Landbohøjskolen. Men dette lod sig ikke gøre. Landbohøjskolen skulle efter sin bestemmelse virke som en videnskabelig landbrugsskole, hvor der skulle undervises i naturvidenskaberne, men hvor det var optil de studerende selv at skaffe sig kendskab til dansk, historie, geografi osv. Jørgen havde et klart blik for nødvendigheden heraf. I en omtale af Landbohøjskolens undervisningsplan beskriver han dette med følgende ord: „Landbohøjskolen giver kun faguddannelse, ved nemlig først at give undervisning i naturvidenskaberne og ved derefter, på basis af disse, at meddele en grundig vejledning og indsigt i de principper, love og erfaringer, der er ledende i landbruget, husdyrbruget og deres forskellige bifag." Det, vi som regel betegner „almindelig dannelse", et nøje kendskab til historien – både Danmarks- og Verdenshistorien – til den danske litteratur, det danske sprog og en rigtig brug af det i tale og skrift, til den etnografiske, politiske og til dels fysiske jordbeskrivelse osv, måtte i forvejen være erhvervet på en anden skole. Men det kunne være svært for unge landmænd at få en ordentlig skoleuddannelse på dette tidspunkt.

I 1866 begyndte Jørgen at lede efter et passende sted til at bygge sin skole. Først valgte han et sted nord for Øverød, lige op til Rude Skov, men det kunne han ikke få fat i, så han måtte lede videre. Det næste område han blev interesseret i var ca. 2 tdr. land statsskov ved Holte Station, et hjørne af Gels Skov, som var bleven afskåret af jernbanen fra den øvrige skov og var bevokset med gamle bøgetræer. Ministeriet var villig til at sælge området til skolebrug for kun 800 kr, men den daværende ejer af Dronninggård var ingen højskoleven og brød sig ikke om at få en sådan koloni i sin nærhed. Han fik Ministeriet til at sætte parcellen til auktion, og i stedet for 800 kr. gik den op i 4.200 kr. Så meget havde Jørgen ikke råd til, og måtte give tabt. Men kort tid efter sendte Agent Modeweg (på den nærliggende Brede Klædefabrik) bud til Jørgen, at han som gave måtte få 2 tdr. land af hans ejendom Brede Ladegård til at bygge sin skole på, og Jørgen valgte dkolens nuværende plads tæt ved en gammel Kæmpehøj.

Det område, som Jørgen således fik overladt, lå højt og frit og overordentlig kønt. Tæt syd for skolen lå Sorgenfri Skov, i hvis midte det lille, hyggelige Kongeslot Sorgenfri gemte sig. Bag ved skoven lå Lyngby („Kongens Lyngby") med sin ejendommelige blanding af gamle bøndergårde, fornemme villaer, moderne forretningsbygninger, store fabriker og små arbejderboliger. Lyngby gennemstrømmes af Mølleåen, der fører vandet fra Furesø, Farum Sø, Hulsø, Bagsværd Sø og Lyngby Sø ud i Øresund. Åen løber gennem en rørmose tæt forbi Landboskolen.

Mod øst fra skolen ser man ådalen, de kratbevoksede Brede Bakker med talrige sjældne plantearter, landsbyen Lundtofte og i baggrunden Dyrehaven med Eremitageslottet, begrænset af Øresund. Mod nord ses de store fabriker i Brede og Ørholm, omgivet af skov og bakke, Søllerød og Gels Skov, og længere ude høje, skovbevoksede bakkedrag. Vest på ligger først den gamle, meget langstrakte landsby Virum, hvis marker begrænses af Furesøen, der er kranset af prægtige bøgeskove, deriblandt Frederiksdal Skov med Frederiksdal Slot. Her blev Landboskolens bygninger opført i eftersommeren og efteråret 1867.

Jørgen ville ikke kalde sin skole „Landbrugsskole“. Selvom landbrugsundervisning skulle udgøre en væsentlig del af dens arbejde, ville han ikke nøjes med kun at give de unge fagundervisning. Han ville ikke alene uddanne de unge til at blive dygtige landmænd, men han ville gennem skolens arbejde bidrage til, at de tillige blev gode, oplyste statsborgere, gode danske mænd — og gode kristne. Derfor kaldte han sin skole *Landboskole*, d. v. s. en skole for landboere.

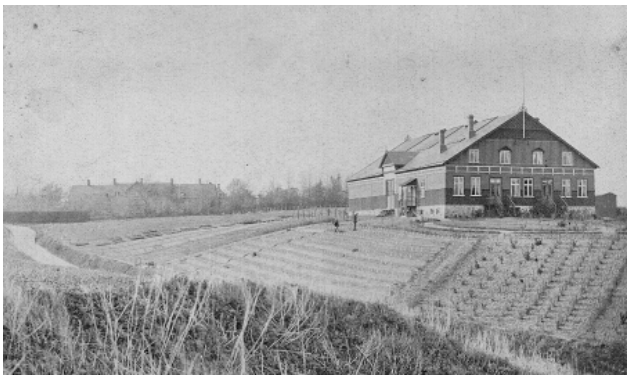

I sin første offentlige meddelelse om skolen, som Jørgen udsendte i juli 1867, hedder det bl.a.: „Landboskolen ved Kongens Lyngby, 1½ mil fra København, vil begynde sin undervisning til efteråret. Skolens formål er at vejlede de unge, der skal være jordbrugere, til at blive oplyste, selvstændige og virkelystne danske borgere, og tillige at give dem kundskaber, der ligefrem kan komme dem til nytte som dygtige landmænd. De må helst være i en alder fra 17 til 25 år. Foruden en *almindelig folkelig Oplysning,* der hovedsagelig meddeles i den første vinter (fra 1. oktober til 1. april), vil skolen tillige give en *særlig landøkonomisk fagdannelse* i den næste vinter og den derefter følgende sommer indtil l. august. Undervisningsfagene i den første vinter og tillige delvis i den følgende er: Historie (navnlig fædrelandets og et kort rids af verdenshistorien), dansk, sang, jordbeskrivelse (navnlig naturen og menneskenes levevis under de forskellige himmelstrøg), regning, skrivning, tegning og legemsøvelser. Såfremt der forud på en anden folkehøjskole er erhvervet en videregående udvikling kan eleven straks begynde på den landøkonomske undervisning. Denne omfatter efter at de nødvendige dele af naturlæren, jordbundslæren og naturhistorien er gennemgået, jordens bearbejdning, plantedyrkning, redskaber og maskiner, husdyrenes behandling i sund og syg tilstand, havedyrkning samt landmåling og nivellering. Desuden bliver der givet en oversigt over det danske agerbrugs historie og udvikling samt kendskab til økonomiens principper og de vigtigste love.“

Skolebygningen kunne dog ikke blive færdig til november, og den første vinter lejede Jørgen plads til sig og sine elever i den nærliggende by Nærum. Om denne første vinter fortæller N. J. Vinther således: „Vi indrettede os nu for vinteren i Nærum. Jørgen, der var blevet gift i september etablerede sig i et hus et stykke vej fra skolen, og den første november begyndte skolen med et møde på Nærumgård, hvis store sal velvillig blev overladt til dette brug. Der var kun plads til 24 elever, og tallet blev fuldt. Det var en såre glædelig vinter. Elever og lærere levede et skønt samfundsliv med hverandre, og jeg er vis på, at ingen af disse, som endnu lever, kan tænke på den tid uden med rørte hjerter.“ Fra næste år foregik undervisningen i skolens egne bygninger, og her havde såvel eleverne som forstanderen og delvis lærerne bolig.

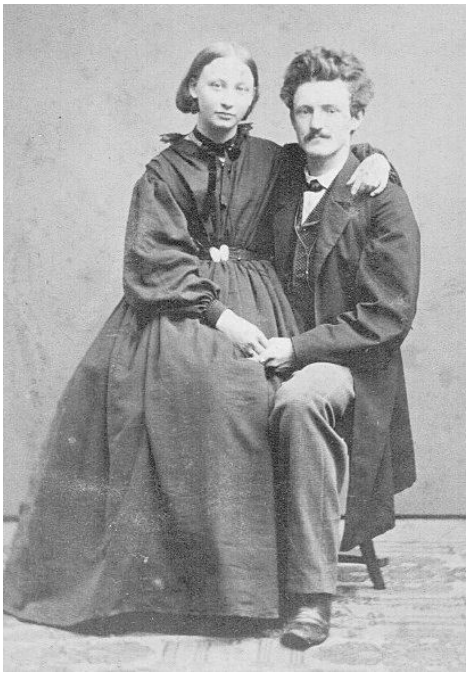

Som leder af en ungdomsskole og som lærer for voksne unge mennesker havde Jørgen sjældne gaver. Han var en i ordets allerbedste betydning fint dannet mand, og hans rige åndsdannelse prægede al hans gerning både i og udenfor skolen. Han havde et rigt forråd af kundskaber, der spændte over talrige og vidt forskellige områder, og som hvilede på et grundlag af en højt udviklet alménsans og styredes af en ualmindelig klar forstand. Han havde et åbent blik for sine medmenneskers- og særlig for de unges sjæls- og sindstilstand. Han havde i en sjælden grad ordet i sin magt og regnedes for sin tids mest veltalende mand indenfor landbruget. Hans sprog var velformet, klart og rigt på billeder. Selv om rent praktiske landbrugsforhold kunne han tale med en varme og en overbevisningens styrke, som rev selv søvnige tilhørere med. Hans kraftige stemme, hans mandige, velvoksne skikkelse og hans udtryksfulde øjne, der kunne tindre af begejstring for den sag, der i øjeblikket optog ham, bidrog sit til, at hans foredrag og taler så ofte gjorde et uudsletteligt indtryk.

Få dage efter, at et nyt elevhold var kommet, kendte han hver eneste, og han iagttog og fulgte hver især af dem med levende omsorg. Ungdommelig kådhed og tankeløshed kunne han bære over med, når der ikke lå noget ondt bagved. Der kunne falde et mildt bebrejdende ord, men dette kunne også, udtalt af Jørgen, ramme sikrere og have bedre virkning end en straffeprædiken. Men dovne eller trodsige elever tog han ikke blidt på. Opdagede han, at en elev alvorligt var på afveje, voldte dette ham den største sorg, og han skyede intet middel for at bringe et sådant ungt menneske på ret køl. Hans hovedmiddel i sådanne tilfælde var indtrængende og dybe alvorlige samtaler i enerum med de pågældende. Og hans bestræbelser kronedes som oftest med held. Det var i det hele taget hans hovedformål at hjælpe de unge til rette, så godt han kunne.

Næsten 750 unge mænd gennemgik Landboskolen i den tid, Jørgen var forstander, og de allerfleste af disse modtog vistnok livsvarig påvirkning af Jørgen, dels ved deres uddannelse som landmænd, dels ved udvikling af deres personlige egenskaber og evner, og dels ved, at deres øjne åbnedes for det skønne og store i tilværelsen og for deres egne pligter og rettigheder, og flertallet har sikkert ladet den gode påvirkning gå videre til deres omgangsfæller.

Jørgen var forstander for Landboskolen fra dennes grundlæggelse i efteråret 1867 til 1884. På dette tidspunkt begyndte de omfattende forarbejder til den store nordiske udstilling, der afholdtes i København i 1888. Ved disse forarbejder blev Jørgen taget så stærkt i brug, at han blev nødt til at opgive skolegerningen og flytte til København. Skolen gik år for år tilbage. Det år, Jørgen forlod skolen, havde denne 100 elever. I løbet af 5 år sank tallet til 18. Jørgen så med sorg sin kære skole sygne hen, og da udstillingen og hvad der dermed stod i forbindelse, var afsluttet i efteråret 1889, overtog han igen skolen. Han udfoldede en kraftanstrengelse for atter at få den på fode, og allerede det første år havde han 83 elever. Herefter blev han ved skolen til sin død i 1898.

I 1890 solgte Jørgen Landboskolen til bestyrelsen for Grundtvigs Højskole. Denne skole havde ligget tæt inde ved København. Byen var dog rykket stadig nærmere til liden glæde for sådan en skole, og dens jord steg samtidig betydeligt i handelsværdi, og dens bygninger var efterhånden blevet faldefærdige. Af disse grunde besluttede bestyrelsen at sælge ejendommen. Men Grundtvigs Højskole måtte ikke dermed nedlægges, og de købte da Landboskolen på den betingelse, at Grundtvigs Højskole skulle fortsættes på dette sted sideordnet med Landboskolen. Jørgen forestod i et par år begge skoler, men i 1892 antoges H. Rosendal, der havde været forstander for Vinding Højskole, til forstander for Grundtvigs Højskole, der få år efter fik sin egen bygning og egen husholdning.

I 1892 udvidede Jørgen Landboskolens virksomhed ved at indbyde landsbyskolelærere til et kursus i landbrug. Jørgens ide var, at det ville være højst nyttigt, at skolelærerne på landet fik et godt kendskab til de videnskaber, undersøgelser og erfaringer, der ligger til grund for landbruget. På den tid havde de fleste landsbylærere en jordlod, hvor de kunne dyrke afgrøder til at supplere deres mere end beskedne løn, og det var derfor af stor betydning for lærerne selv at have kendskab til landbrugsforhold. Men derudover lagde Jørgen vægt på, at lærerne ved at have god teoretisk indsigt i landbruget, bedre kunne hævde sig imellem de folk, hvis børn de skulle undervise. Og endelig tillagde han det megen betydning, at lærerne blev sat i stand til med forståelse at kunne hente billeder fra naturen og landbruget til brug i deres daglige undervisning.

Kurset skulle efter planen strække sig over august måned (lærernes feriemåned) i 2 på hinanden følgende år. Første år skulle hovedsageligt bruges til undervisning i naturfagene, og andet år til de egentlige landbrugsfag. Jørgen gav deltagerne kost og logi uden betaling, og lærerne måtte så selv betale en del. Det første kursus blev helt og holdent gennemgået på en måned. For at nå dette, begyndte undervisningen kl. 6 om morgenen og varede ofte til kl. 10 om aftenen. Det var en meget anstrængende „feriemåned“ for skolelærerne, blandt hvilke der fandtes mænd på op til 65 år. Men Jørgen var selv utrættelig på færde fra først til sidst, og dette strammede selvfølgelig kursusdeltagerne op, så de holdt ud — endda stærkt interesserede — de lange dage. Fra 1893 gik dette kursus ind som et fast led i de af staten betalte feriekurser for skolelærere. Det fortsatte med så mange deltagere – ca. 30 om året – som der efter vedtægterne kunne optages, så længe Jørgen levede og adskillige år efter, og var til megen glæde både for deltagerne og for skolen.

Arbejdet med ungdommen på skolen var hans livs kæreste opgave. Her var han også lykkeligt stillet. Den ypperste støtte og bedste medarbejder var hans kærlige, trofaste hustru. Med aldrig svigtende udholdenhed varetog hun ledelsen af den store husholdning, opdrog en talrig børneflok, var sin mands rådgiver og fortrolige, og sidst men ikke mindst må man prise hendes sjælsstorhed og den sjælsstyrke, hvormed hun så ham arbejde, tit over evne, på opgaver, som lå udenfor skolen og hjemmet. Derfor erklærede også Jørgen mange gange, at uden sin hustrus støtte havde hans livsgerning ikke kunnet lykkes for ham.

Hans elever vil mindes, at han hver morgen samlede de elever, der ønskede det, tilligemed hans øvrige husstand og lærerne til morgensang. De vil ikke nogensinde kunne glemme den inderlighed, hvormed han fremsagde forsagelsens og trosbekendelsens ord, den ydmyghed og barnlighed, hvormed han bad sit fadervor. Han lagde hele sin sjæl ind deri, og derfor lykkedes hans gerning. Ved sit eksempel, sit liv, sin tale lærte han det danske folk, at målet er at elske Gud over alt og sin næste som sig selv. Deraf udsprang hans gudsfrygt og hans fædrelandssind. Kristentroen og fædrelandskærligheden var den understrøm, som mærkedes, selv når han talte om emner, der ikke direkte berørtes af disse mægtige strømninger."

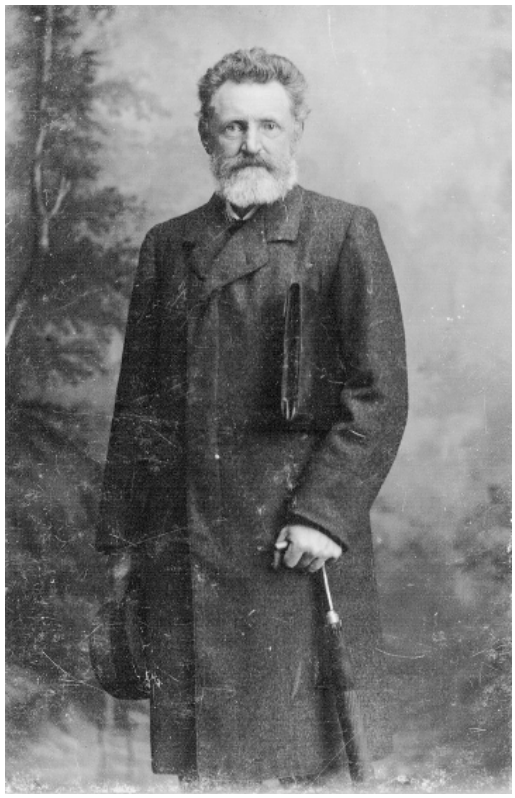

Jørgen Carl la Cour døde på daikonisestiftelsen i København den 21. februar 1898 i en alder af kun 59 år, og blev den 24. februar begravet på Lyngby Kirkegård. På hans grav satte gamle elever en mindesten der bl.a. har følgende påskrift: „Kærlig og trofast – aldrig forsagt – hented sin styrke – i dåbens pagt – troede Herren – fuldt på hans ord – er derfor gæst nu – ved Herrens bord."

Den 21. juni 1903 rejstes imellem Landboskolen og Grundtvigs Højskole en legemsstor bronzestatue af ham.

Teksten er et uddrag af bogen ‚J.C. La Cour' af K. Hansen fra 1916 - en del af serien ‚Folkets Førere'

Billeder fra stuerne påLandboskolen fra 1895

Familiefødselsdag på Landboskolen

Undervisningsplan

for

Landboskolen ved Lyngby.

Af Hensyn til Elevernes ulige Udvikling og Standpunkt meddeles Undervisningen i:

1. en Folkehøjskole,
2. en halvaarlig Landbrugsskole,
3. en udvidet Landbrugsskole i 3 Afdelinger.

1. Folkehøjskolen varer fra 1ste Novbr.—1ste Maj. Der tilstræbes at skaffe den modne Ungdom, over 18 Aar, en almendannende Udvikling til paa en brav og værdig Maade at kunne hævde sin Plads i Samfundet. Ved Siden af flittig Øvelse i Regning, Skrivning og Retskrivning lægges Hovedvægten paa at bibringe Kjendskab og Kjærlighed til vort Folk og Fædreland, dets Minder og Modersmaal, og til vor borgerlige Samfundsorden samt til Kirkens Historie og nuværende Stilling.

2. Halvaarlig Landbrugsskole, fra 1ste Novbr.—1ste Maj, er beregnet paa dem, der ved Siden af en mere begrænset almendannende Oplysning ønske at erholde noget Kjendskab til de vigtigste Grundprincipper for Landbruget og Husdyrbruget, men som ikke have Tid eller Raad til at gjennemgaa et udførligt Landbrugskursus, hvad ofte er Tilfældet med lidt ældre fremadstræbende Mennesker, der først i en fremskudt Alder føle Savnet af theoretiske Kundskaber.

3. Udvidet Landbrugsskole. Undervisningen i denne falder i 3 Afdelinger, nemlig:

a. 1ste Afdeling, fra 1ste Novbr. til 1ste Maj. I denne lægges Hovedvægten paa en for den senere Landbrugsundervisning afpasset Vejledning i Naturvidenskaberne (Jordbundslære, Naturlære, Kemi, Plantelære, Dyrelære og Husdyrlære) i Forbindelse med Landbrugshistorie, Landbrugsgeografi, Landbrugsregning, Landbrugstegning og enkelte almendannende Fag.

b. 2den Afdeling, fra 1ste Maj til 1ste Novbr., bestaar i en praktisk Uddannelse enten paa en selvvalgt eller paa en af Skolen anvist Gaard.

c. 3die Afdeling, fra 1ste Novbr. til 1ste Avgust, omfatter den egentlige Landøkonomi, med Vejledning i Landbrugets og Husdyrbrugets forskjellige Grene, i Planteavl, Husdyravl, Mejerilære, Sygdomslære, Landmaaling og Nivellering samt i enkelte almendannende Fag.

Forud for de ovennævnte Skolehold meddeles i Oktober Maaned hvert Aar, ligesom ogsaa fra Maj til August en forberedende Undervisning for dem, der maatte trænge til en saadan.

Fra 1ste Maj til 1ste Avgust holdes endvidere Foderskole for dem, der maatte ønske en kortfattet Vejledning i Kvægets Opdræt, Røgt og Pleje.

Skolens Undervisning støttes af omfattende Samlinger, af et kemisk og mikroskopisk Laboratorium, af en Redskabs- og Maskinudstilling, af en botanisk Have, Landbrugshave og Forsøgshave samt af Avlsbruget og Husdyrholdet paa den til Skolen henlagte Avlsgaard: Brede Ladegaard, ligesom ogsaa af den lette Adgang, der haves til Museerne i Kjøbenhavn.

Betalingen er 36 Kr. maanedlig for Undervisning, Logis, Lys, Varme og hele Kosten med Undtagelse af Smør og Paalæg. Paa hvert Sovekammer er som Regel Plads til 4 Elever. Ønskes et Eneværelse betales 6 Kr., for Plads paa et Tomandsværelse 4 Kr. og paa et Tremandsværelse 3 Kr. maanedlig. — Eleverne i den udvidede Landbrugsskole betale endvidere 4 Kr. maanedlig for Benyttelsen af Apparater, Laboratorier osv.

Iøvrigt henvises til Skolens udførlige Undervisningsplan, der paa Anmodning tilsendes af Forstanderen

J. C. la Cour.

Forklaring til Kortet.

Til Landboskolen hører 9½ Tdr Ld. med „ Tdr. 7 Skpr. 3 Fdkr. 2¼ Alb. Hartkorn.
Til Brede Ladegaard hører 131½ „ - - 12 - 3 - 1 - 1½ „ —

Ialt 141 Tdr. Ld. med 13 Tdr. 2 Skpr. 1 Fdkr. ¾ Alb. Hartkorn.

A = Landboskolen, grundlagt 1867, udvidet 1873, 1889 og 1890.
B = Brede Ladegaard. Kjøbt og knyttet til Skolen 1889.
C = Landbrugsmusæum og mikroskopisk Laboratorium etc. Opført 1889.
D = Botanisk Have med 5 à 600 af Danmarks vildvoxende Planter.
E = Landbrugshave. 1) Brak; 2) Rodfrugter; 3) Vaarsæd; 4) Bælgfrugter; 5) Handelsplanter; 6) Vedvarende Foderplanter. Ialt c. 200 Varieteter.
F = Forsøgshave (1890: benyttet Brak med Kartofler).

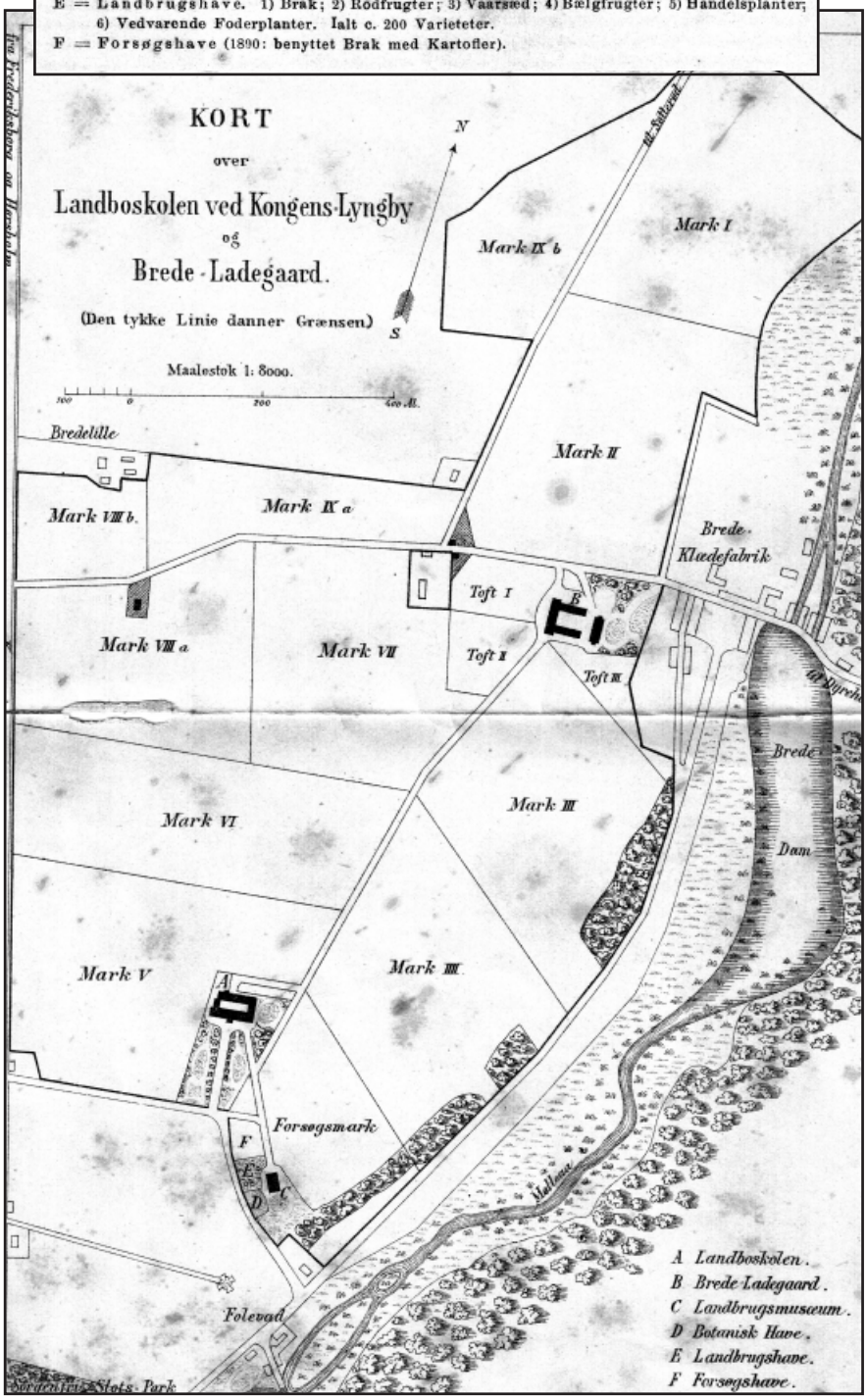

Forsøgsmarken.

I. Faste Forsøg med forskjellige Varieteter af Avlsplanter ved Foranstaltning af Foreningen til Kulturplanternes Forbedring Ialt 4 Tdr. Land. 20 Læs Staldgj. pr. Td. Ld. hvert 4de Aar.

Driften: 1. Vintersæd (helbrakkes og gjødes 1890).
2. Rodfrugter
3. Vaarsæd
4. Foderplanter
} Dyrkes 1890 som benyttet Brak med Rodfrugter efter 20 Læs Staldgj. pr. Td. Ld.

II. Vandrende Forsøg.

a. Udbytteforsøg af brandig Byg og Havre behandlet paa forskjellige Maader. Iværksatte af Direktør J. L. Jensen.

b. Gjødningsforsøg til Belysning af Jordens Gjødningskrav, ifølge Forslag af Docent Westermann.

1. Bønner. Sammenligning mellem Præcipitat og Kainit og Blandinger af disse i ulige Mængde.
2. 6rd. Byg. Sammenligning mellem Staldgjødning, Chilisalpeter, Præcipitat og Kainit samt Blandinger af disse i ulige Mængde.

Agermarkens Drift.

Mark I. Fodermark, 12 Pd. humleagtig Sneglebælg og 6 Pd. ital. og 6 Pd. eng. Raigræs udlagt i staldgjødet Byg, halvbrakkes til Rug.

II. Rug. 20 Læs Staldgjødning pr. Td. Ld. saaet 7 Skpr. Bretagnerug pr. Td. Ld. d. 16. September.

III. Rodfrugtmark. 24 Læs Staldgj. pr. Td. Ld. 5½ Tdr. Land med Kartofler og 6 Tdr. Land med Runkelroer og Gulerødder.

IV. 6rad. Byg. 14 Læs Staldgj. pr. Td. Land. Radsaaet 7 Skpr. pr. Td. Ld. d. 19.—21. Maj.

V. Kløvergræs. 12 Pd. Rødkløver, 5 Pd. ital., 3 Pd. eng. Rajgræs, 4 Pd. Draphavre pr. Td. Land.

VI. 2rad. Byg. Radsaaet 6 Skpr. Chevalierbyg pr. Td. Ld. d. 8. Maj.

VII. Fodermark. 14 Læs Staldgj. og 3 Læs Latringj. pr. Td. Ld. Bredsaaet 11 Skpr. Blandsæd (Vikker, Havre og Byg) pr. Td. Ld. i 4 forsk. Gange fra 5te April. Derefter Halvbrak.

VIII. Rug. 20 Læs Staldgj. pr. Td. Ld. 7 Skpr. Campinerug pr. Td. Ld. bredsaaet d. 9. Oktober.

IX. Havre. 3 Læs Latrin pr. Td. Ld. 11 Skpr. pr. Td. Ld. bredsaaet d. 22. April. Udlagt med Sneglebælg og Græs.